

Charakterystyka agresywności, wrogości i obrazu własnej osoby funkcjonariuszy policji

Characteristics of aggressiveness, hostility and self concept of law enforcement officers

Katarzyna Malcher, Joanna Rymaszewska¹

Akademicki Szpital Kliniczny we Wrocławiu, Poradnia Zdrowia Psychicznego
Dyrektor: dr P. Pobrotyn

¹ Katedra i Klinika Psychiatrii AM we Wrocławiu
Kierownik: prof. dr hab. n. med. A. Kiejna

Summary

Aim. The aim of the study was to characterize the aggressiveness and hostility as well as self-evaluation among police officers.

Method. The research was conducted in a period of four months, during the law enforcement officers psychological training. A group of 59 occupationally active police officers, aged between 22 and 48 were seen. Two psychological methods were used: Buss – Durkee Hostility – Guilt Inventory named in the Polish version “Nastroje i Humory” (NiH), adapted by M. Choynowski, which measures aggression and hostility and “Arkusz Samooceny” R. Cibora which measures self concept as well as self-evaluation.

Results and conclusion. The findings show an average level of aggressiveness and hostility as well as quite a high self-evaluation among police officers. The older the police officers were, the higher the aggressiveness and the lower the self-evaluation were ($p < 0.05$).

Słowa klucze: agresywność, wrogość, obraz własnej osoby

Key words: aggressiveness, hostility, self-concept

Wstęp

Słowo „policja” (gr. „politeia”) wywodzi się od pojęcia określającego ustrój państwa ateńskiego oraz formy rządzenia [1]. Obecnie policja definiowana jest, zgodnie z ustawą o policji, jako formacja służąca społeczeństwu i przeznaczona do zapewnienia bezpieczeństwa ludzi oraz do utrzymywania porządku publicznego [2]. Funkcjonariusze policji mają szeroki zakres uprawnień oraz prawnie i konstytucyjnie nałożone granice wykonywania czynności służbowych. Czynności te powinny być wykonywane w sposób najmniej naruszający dobra osobiste osoby, wobec której zostają podjęte [2, 3].

Coraz częściej media donoszą o sytuacjach, w których funkcjonariuszom policji zdarza się przekroczyć granice czynności zawodowych. Zgodnie z raportem Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka, z każdym rokiem wzrasta liczba skarg dotyczących naruszenia uprawnień przez funkcjonariuszy policji. Liczba policjantów objętych postępowaniem karnym wzrosła z 346 w roku 2001 do 439 w roku 2003 [4].

Czy to znaczy, że grupę funkcjonariuszy policji charakteryzuje podwyższony poziom agresywności? Podążając za tą myślą, autorki niniejszej publikacji zainteresowały badania nad poziomem agresywności i samooceny w tej grupie zawodowej.

Istnieje wiele publikacji charakteryzujących obraz własnej osoby, samoocenę czy agresję w wielu różnych aspektach i grupach badanych [5, 6, 7]. Większość badań dotyczy jednak charakterystyki tych zmiennych wśród młodzieży, pacjentów psychiatrycznych, osób uzależnionych i in.

Jak dotychczas, stosunkowo rzadko podejmowano badania dotyczące funkcjonariuszy policji. Wśród publikacji anglojęzycznych znaleźć można pozycje osobno poruszające kwestie agresji (autoagresji) i samooceny wśród funkcjonariuszy policji [8, 9]. Zazwyczaj można doszukać się badań funkcjonariuszy policji pod innym kątem [10, 11, 12] – dotyczących najczęściej obciążenia pracą i wypalenia zawodowego, stresu, stylu życia czy ogólnego wpływu pełnionych obowiązków zawodowych na ich funkcjonowanie. Również stosunkowo niewiele badań czy publikacji charakteryzujących tę grupę można znaleźć w piśmiennictwie polskim [13, 14]. Nie zetknęliśmy się z badaniami podejmującymi jednocześnie charakterystykę agresywności i obrazu własnej osoby u funkcjonariuszy policji.

W przeprowadzonych badaniach agresja, zgodnie z poglądem A. H. Bussa i A. Durkee, rozumiana była jako szkodliwe i dokuczliwe dla innych działanie, zachowanie [15, 16, 17]. Z kolei agresywność rozumiana była jako cecha osobowości, przejawiająca się stałą gotowością, nawykiem do reagowania agresją w odpowiedzi na wywołujące ją sygnały, oraz gotowością do percepcji tych sygnałów. W badaniach scharakteryzowano również poziom wrogości osób badanych, rozumianej jako negatywna, zgeneralizowana postawa wobec innych ludzi, skłonność do negatywnych ocen, gniewu i podejrzliwości w stosunku do otoczenia społecznego [16, 17].

Obraz własnej osoby rozumiany był jako zbiór informacji o sobie, na które składają się różnorodne stany organizmu, wiedza o sobie jako o obiekcie fizycznym, o swoich właściwościach psychicznych [18, 19]. W skład obrazu własnej osoby wchodziły dwa modele: model pojęciowy („ja realne” – psychiczna reprezentacja własnego „ja”, opis typowych stanów własnej osoby, występujących najczęściej) oraz wizja pojęciowa („ja idealne” – wyobrażenie stanów, które nie istnieją obecnie i są różne od stanów typowych) [19, 20].

Celem badań była ocena poziomu agresywności i wrogości, stopnia napięcia poszczególnych form agresji oraz charakterystyka obrazu własnej osoby i poziomu samooceny u funkcjonariuszy policji.

Material i metody

Badania były przeprowadzane w jednej z komend policji w woj. śląskim, w trakcie czteromiesięcznego szkolenia dla funkcjonariuszy. Udział w badaniu był dobrowolny i anonimowy.

Grupa badana (N = 59) obejmowała funkcjonariuszy policji, mężczyzn w wieku od 22 do 48 lat (średnia = 30 lat), aktywnych zawodowo. Badaną grupę stanowili dzielnicowi i pracownicy pionu prewencji – funkcjonariusze należący do grupy policji „wychodzącej na ulicę”.

Do badania agresywności oraz wrogości wykorzystano polską adaptację inwentarza Hostility-Guilt Inventory, autorstwa A. H. Bussa i A. Durkee – kwestionariusz „Nastroje i Humory” (NiH) w przekładzie M. Choynowskiego. Narzędzie to składa się ze 100 stwierdzeń, pozwalających na ocenę nasilenia różnych form agresji, wrogości oraz poczucia winy. Osoba badana udziela odpowiedzi spośród trzech kategorii: „tak”, „nie” i „nie wiem” [17, 21].

Obraz własnej osoby zbadano posługując się Arkuszem Samooceny autorstwa R. Cibora [20], składającym się z dwóch części: „jaki jesteś teraz” (część 1 – służy do badania „ja realnego”) oraz „jaki chciałbyś być” (część 2 – służy do badania „ja idealnego”). Każda z części arkusza zawiera 18 stwierdzeń tworzących sześć wymiarów obrazu własnej osoby. Zadaniem osoby badanej było udzielenie odpowiedzi w 7-stopniowej skali, w której 1 oznacza najmniejsze nasilenie mierzonej cechy, natomiast 7 posiadanie danej cechy w stopniu najwyższym.

W analizie wyników oraz do charakterystyki agresywności, wrogości i obrazu własnej osoby wykorzystano statystykę opisową. W celu weryfikacji hipotezy o takiej samej średniej samooceny i agresji w dwóch badanych podgrupach (młodszej G1 i starszej G2 – punkt wyjściowy podziału stanowiła średnia wieku badanych, wynosząca 30 lat) posłużono się testem t – Studenta. Przyjęto poziom istotności $p < 0,05$. Zastosowano również podział podskal na 3 poziomy (niski, średni i wysoki) na podstawie średniej i odchylenia standardowego [16].

Wyniki

Charakterystykę agresywności i wrogości w badanej grupie przedstawia tabela 1.

Tabela 1. Średnie dla poszczególnych skal NiH w badanej grupie

Formy agresji	M	SD	Liczba pozycji
I – Agresja fizyczna	6,81	5,66	14
II – Agresja werbalna	11,24	4,88	14
III – Agresja pośrednia	5,86	4,2	10
IV – Negatywizm	8,88	5,41	14
V – Podejrzliwość	9,22	4,5	12
VI – Uraza	6,93	4,26	10
VII – Drażliwość	10,92	6,8	14
VIII – Poczucie winy	8,92	5,06	12
Agresywność	34,83	18,12	52
Wrogość	25,03	11,02	36

Formą agresji najbardziej nasiloną w badanej grupie była agresja werbalna. Spośród pozostałych sześciu form agresji badanych charakteryzowała najwyższa skłonność do reagowania drażliwością, podejrzliwością i urazą. Formą agresji najmniej nasiloną w badanej grupie była agresja fizyczna. W podskalach wrogości i agresywności średnie uzyskane przez badanych wynosiły odpowiednio 25,03 i 34,83.

Reprezentacja liczebna osób w badanej grupie, podzielonych ze względu na poziomy agresywności i wrogości, kształtowała się następująco:

Tabela 2. Rozkład liczebny badanych ze względu na poziom agresywności i wrogości

	Poziom agresywności			Poziom wrogości		
	wysoki	średni	niski	wysoki	średni	niski
Przedział (min.–maks.)	53,03–104	16,63–53,03	0–16,63	36,05–72	14,01–36,05	0–14,01
Liczebność	7	42	10	9	43	7
%	11,86	71,18	16,94	15,25	72,88	11,86

Największy odsetek osób badanych charakteryzował się przeciętnym nasileniem zachowań agresywnych i wrogich (73% dla wrogości i 71% dla agresywności). W podskali wrogości odsetek osób z nasiloną wrogością przewyższył procent osób charakteryzujących się niskim poziomem wrogości (odpowiednio 15,2% do 11,8%). W przypadku agresywności rozkład ten był odwrotny (11,8% z wysokim poziomem do 16,9% z niskim poziomem agresywności).

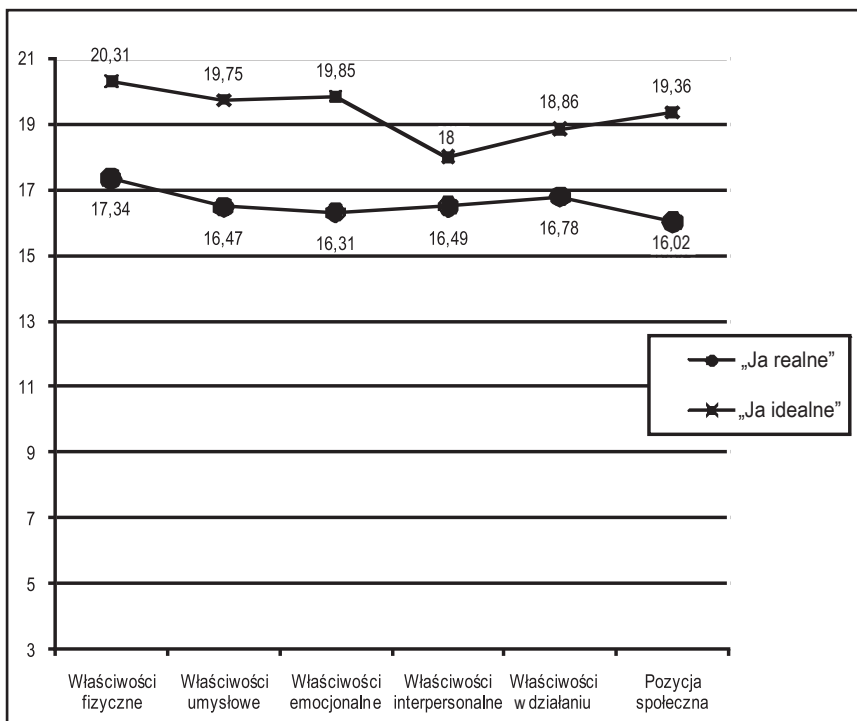
Poziom agresywności i wrogości badanych w zależności od ich wieku przedstawia tabela 3.

Tabela 3. Średnie dla poszczególnych skal NiH w zależności od wieku badanych. Istotność między podgrupami G1 i G2

Formy agresji	G1 (badani w wieku 22–30) N = 36		G2 (badani w wieku 31–48) N = 23		p
	M	SD	M	SD	
I – Agresja fizyczna	6,25	5,33	7,7	6,24	n.s.
II – Agresja werbalna	10,89	4,28	11,78	5,77	n.s.
III – Agresja pośrednia	5,03	3,25	7,17	5,11	n.s.
IV – Negatywizm	8,64	6,01	9,26	4,56	n.s.
V – Podejrzliwość	9,31	4,72	9,09	4,34	n.s.
VI – Uraza	6,75	4,21	7,22	4,45	n.s.
VII – Drażliwość	9,14	6,36	13,7	6,71	0,00
VIII – Poczucie winy	8	3,89	10,35	6,31	n.s.
Agresywność	31,31	16,42	40,35	19,81	0,02
Wrogość	24,69	12,25	25,57	9,79	n.s.

W obu podgrupach funkcjonariusze policji uzyskali najniższy wynik w skali agresji fizycznej. W podgrupie starszej (G2) najbardziej nasilonymi formami agresji były drażliwość i agresja werbalna. W podgrupie młodszej (G1) najbardziej nasilonymi formami były: agresja werbalna oraz podejrzliwość. Obie podgrupy różniły się pod względem nasilenia każdej z form agresji oraz w skali poczucia winy. Badani z G2 uzyskali wyższe, w porównaniu z G1, wyniki w sześciu z siedmiu form agresji (poza podejrzliwość) oraz w skali poczucia winy, podskalach agresywności i wrogości. Osoby z G2 uzyskały wyniki istotnie wyższe ($p < 0,05$) od osób z G1 w zakresie dwóch zmiennych: drażliwości ($p = 0,00$) i agresywności ($p = 0,02$) (tabela 3).

Charakterystykę obrazu własnej osoby w badanej grupie przedstawiają średnie dla każdego z modeli wchodzących w skład obrazu siebie: „ja realnego” oraz „ja idealnego”.

Wykres 1. Średnie badanej grupy w wymiarach: „ja realne” i „ja idealne”

Funkcjonariusze policji uzyskali wyższe wyniki w każdym z wymiarów „ja idealnego”, w porównaniu z „ja realnym”. Najlepiej spozstrzegali siebie w wymiarze właściwości fizycznych, wskazanych także jako najbardziej pożądane. Nieco gorzej spozstrzegali swoje właściwości w działaniu i właściwości interpersonalne, które określili jednocześnie jako najslabiej przez siebie pożądane. Cechami szczególnie istotnymi dla „ja idealnego” badanych okazały się właściwości emocjonalne i umysłowe. Najgorzej spozstrzegali własną pozycję społeczną.

Wyniki rozbieżności „ja realnego” i „ja idealnego” (oceniaanej na podstawie różnicy między „ja – idealnym” a „ja – realnym”, gdzie wyższa rozbieżność jest związana z wyższym wynikiem różnicy między realnym a idealnym spostrzeganiem siebie, a więc niższą samooceną) – czyli samoocenę badanych funkcjonariuszy przedstawia tabela 4.

Tabela 4. Średnie rozbieżności między „ja realnym” a „ja idealnym” w badanej grupie.
Poziom samooceny globalnej

Wymiary obrazu własnej osoby	M	SD	Liczba pozycji	% maks. samooceny
I – Właściwości fizyczne	2,97	2,6	3	83,5
II – Właściwości umysłowe	3,27	2,47	3	81,84
III – Właściwości emocjonalne	3,54	3,21	3	80,34
IV – Właściwości interpersonalne	1,51	3,42	3	91,62
V – Właściwości w działaniu	2,08	3,25	3	88,45
VI – Pozycja społeczna	3,34	2,63	3	81,45
Samoocena globalna	16,71	13,11	18	84,53

Badaną grupę charakteryzowała najwyższa samoocena w wymiarze właściwości interpersonalnych. Nieco niżej oceniali oni swoje właściwości w działaniu i właściwości fizyczne. W obszarze pozostałych właściwości: umysłowych oraz własnej pozycji społecznej, badani oceniali siebie dość porównywalnie. Największa rozbieżność dotyczyła właściwości emocjonalnych, w których badani ocenili siebie najgorzej.

Samoocena globalna grupy, w której skład wchodziły poszczególne wymiary, wynosiła 84,5% możliwego wyniku maksymalnego. Zdecydowana większość osób badanych charakteryzowała się przeciętnym poziomem globalnej samooceny – w przedziale 3,6–29,8 ($n = 44$; 74,5%). Poza tym, liczebność osób z wysoką i niską samooceną była porównywalna (odpowiednio $n = 7$; 11,8%, i $n = 8$; 13,5%).

Analiza poziomu samooceny badanych w zależności od ich wieku wskazuje, że badani z podgrupy starszej – G2, uzyskali niższe wyniki w każdym z jej sześciu wymiarów. Charakteryzowała ich istotnie niższa, w porównaniu z podgrupą G1, samoocena globalna ($p = 0,02$), na której wynik miały wpływ jedynie dwie analizowane zmienne: właściwości emocjonalne i fizyczne. Najniższa samoocena w G1 dotyczyła właściwości umysłowych oraz własnej pozycji społecznej (tab. 5).

Omówienie wyników

Przedstawione powyżej wyniki badań wskazują na przeciętnie nasilone zjawisko agresji oraz umiarkowaną samoocenę w badanej grupie policjantów. Brak doniesień z badań funkcjonariuszy policji pod podobnym kątem oraz wykorzystujących te same narzędzia badawcze powoduje niemożność porównania otrzymanych w badaniu wyników z innymi. Warto zauważyć, iż otrzymane wyniki częściowo potwierdzają

Tabela 5. Średnie rozbieżności i poziom samooceny globalnej w dwóch grupach wiekowych badanych (im wyższy poziom samooceny tym niższa wartość liczbowa)

Wymiary obrazu własnej osoby	G1 (badani w wieku 22–30) N = 36		G2 (badani w wieku 31–48) N = 23		p
	M	SD	M	SD	
I – Właściwości fizyczne	2,06	1,67	4,39	3,14	0,00
II – Właściwości umysłowe	2,89	2,03	3,87	2,99	n.s.
III – Właściwości emocjonalne	2,44	2,45	5,26	3,54	0,00
IV – Właściwości interpersonalne	1,06	2,75	2,22	4,24	n.s.
V – Właściwości w działaniu	1,67	2,34	2,74	4,29	n.s.
VI – Pozycja społeczna	2,81	2,35	4,17	2,87	n.s.
Samoocena globalna	12,92	9,7	22,65	15,58	0,02

dane zawarte w literaturze przedmiotu [4, 22]. Analiza danych statystycznych z lat 2001–2003 dotycząca liczby postępowań karnych prowadzonych wobec policjantów wskazuje na znaczącą liczbę policjantów objętych postępowaniami karnymi (346 w 2001 r. – 439 w 2003 r.). Część postępowań dotyczyła naruszenia art. 3 EKPC („nikt nie może być poddany torturom ani niehumanicznemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu”) [23] – wiązała się z zachowaniem agresywnym, pobiciem lub naruszeniem innych dóbr prawnych (226 funkcjonariuszy objętych postępowaniem karnym w latach 2001–2004) [4]. Co więcej, w innym badaniu, dotyczącym liczby skarg na sprawców domniemanego naruszenia prawa (pobicia, poniżenia i in.), funkcjonariusze policji stanowili grupę, do której najczęściej kierowano zarzuty (67 skarg, przy odpowiednio 13 na służby medyczne, 12 na administrację szpitala psychiatrycznego, 5 na funkcjonariuszy służby więziennej) [22].

Badaną grupę funkcjonariuszy policji charakteryzował umiarkowany poziom samooceny globalnej. Uzyskane w skali samooceny wyniki warto by porównać z danymi z badań dotyczących kompetencji zawodowych 250 badanych policjantów [24]. Wyniki cytowanych badań wskazują, że badani funkcjonariusze policji oceniający własne kompetencje zawodowe bardzo wysoko, nie osiągnęli w rzeczywistości najlepszych wyników (najlepiej wypadali policjanci oceniający swoje kompetencje jako dobre czy dostateczne). Badaniu poddano również ocenę komendantów dotyczącą odporności psychicznej i sprawności fizycznej funkcjonariuszy policji. Uzyskane wyniki wskazują, że większość komendantów uznała, iż ich podwładni charakteryzują się dobrymi lub dostatecznymi właściwościami psychicznymi (odpowiednio: 69% i 27%) i fizycznymi (72% i 25%). Niewielki odsetek badanych komendantów ocenił przygotowanie fizyczne i psychiczne funkcjonariuszy policji jako bardzo dobre (odpowiednio: 2% i 3%). Aż 40% komendantów oceniło ogólne przygotowanie zawodowe swoich podwładnych jako zaledwie dostateczne. Ponadto w badaniach grupy 287 policjantów, dotyczących oceny ich poczucia bezpieczeństwa, uzyskano wyniki wskazujące, iż 87,8% badanych

uważa swoją pracę za niebezpieczną. Przyczyn poczucia zagrożenia badani upatrywali głównie w złym wykształceniu (por. kompetencje zawodowe), słabej kondycji fizycznej i niskim poziomie sprawności [25].

Uzyskane w prezentowanym badaniu wyniki nie potwierdzają tezy o nasilonej agresywności wśród funkcjonariuszy policji. Nie wskazują również na problem zbyt niskiej lub zawyżonej samooceny w tej grupie. Potwierdzają natomiast problem występowania agresji wśród funkcjonariuszy policji, jednakże mającej umiarkowane nasilenie. Być może rozbieżność między cytowanymi na podstawie literatury przedmiotu danymi a wynikami przeprowadzonych badań związana jest ze stosunkowo niewielką, mało reprezentatywną grupą badanych. Dodatkową słabą stroną badania wydają się zastosowane narzędzia pomiarowe, polegające na indywidualnej ocenie i pozwalające w sposób łatwy celowo lub obronnie zafałszować badanym wyniki i odpowiadać na pytania zgodnie z tym, jak chcieli się przedstawić.

Z drugiej strony, wartością omawianych badań jest zwrócenie uwagi na problematykę agresywności w grupie funkcjonariuszy policji oraz zestawienie jej z charakterystyką ich obrazu samych siebie. Powinny one stanowić wstęp do dalszych, pogłębionych badań, wykorzystujących metody uniemożliwiające lub istotnie ograniczające możliwość fałszywej autoprezentacji badanych. Ponadto ważne wydaje się przeprowadzenie badań dotyczących zależności agresywności od poziomu samooceny w grupie funkcjonariuszy policji. Specyfika pracy w policji – narażenie na przewlekły stres, brak poczucia bezpieczeństwa, agresja ze strony obywateli – mogą stanowić sygnały wywoławcze agresji, tym bardziej, jeśli trafiają one w „czuły punkt” danej osoby. Ponadto brak wsparcia w pracy, jej stosunkowo niewielki społeczny prestiż, niskie wynagrodzenia i brak pomocy psychologicznej (policja zatrudnia ok. 100 psychologów, co oznacza, że jeden obsługuje ok. 1000 funkcjonariuszy; 92% jednostek nie ma etatu psychologa!) [24] dodatkowo mogą nasilać poziom frustracji w tej grupie, co przy braku odpowiednich szkoleń i profesjonalnej pomocy może prowadzić do nieprzewidywalnych, irracjonalnych zachowań.

Wnioski

1. Przedstawione wyniki badań wskazują na umiarkowaną agresywność i samoocenę w badanej grupie policjantów.
2. Funkcjonariusze starsi charakteryzowali się wyższym nasileniem agresji i niższym poziomem samooceny globalnej w porównaniu z młodszymi policjantami.
3. Zasadne wydaje się przeprowadzenie pogłębionych badań nad agresywnością w grupie funkcjonariuszy policji.
4. Dokładne, z zastosowaniem bardziej szczegółowego narzędzia, badanie samooceny w grupie funkcjonariuszy policji pozwoliłoby zwrócić uwagę na płaszczyzny wymagające bądź lepszego doskonalenia zawodowego, bądź sprawniejszego doboru kandydatów do pracy w policji.
5. Niezbędne wydaje się przeprowadzenie badań w tej grupie również nad stylem i strategią radzenia sobie ze stresem, celem wdrożenia odpowiednich szkoleń i pomocy w tym obszarze.

Характеристика агрессивности, враждебности и собственной картины личности работников полиции

Содержание

Задание. Проведение оценки степени агрессивности и враждебности, а также самооценки в группе работников полиции.

Метод. Исследования были проведены во время обучения полицейских в течение четырех месяцев. Исследованная группа, состоящая из 59 мужчин – полицейских в возрасте с 22 до 48 лет, с профессиональной активностью. Для исследований использованы следующие методы: Польская версия глоссария Buss–Durkee Hostility – Guilt Inventory – глоссарий, Настроения и юмор (N i H) в переводе М. Хоиновского, обуславливающие исследование агрессии и враждебности, а также Листок самооценки Р. Цибора, служащий для исследования картины собственной личности и самооценки.

Результаты и выводы. Результаты исследований указали на средний уровень агрессивности и враждебности в группе работников полиции и на довольно высокую общую самооценку. Вместе с возрастом исследованных нарастал рост ($p < 0,05$) их агрессивности и уменьшение самооценки.

Charakteristik der Aggressivität, Feindlichkeit und Selbstbildes bei den Polizeibeamten

Zusammenfassung

Ziel. Das Ziel der Studie war die Beurteilung des Levels der Aggressivität, Feindlichkeit und Selbstwertschätzung in der Gruppe der Polizeibeamten.

Methode. Die Studie wurde während der Schulung der Polizisten innerhalb von 4 Monaten durchgeführt. Die untersuchte Gruppe ($n=59$) bildeten die Männer – Polizisten im Alter von 22 bis 48 Jahren, beruflich aktiv. Zur Studie wurden folgende Methoden angewendet: polnische Version des Inventars Buss – Durkee Hostility – Guilt Inventory – Fragebogen “Stimmungen und Humor” in der Übersetzung von M. Choynowski, der die Aggression und Feindlichkeit untersucht und der “Fragebogen zur Erfassung der Selbstwertschätzung” von R. Cibor, der zur Untersuchung des Bildes der eigenen Person und der Selbstwertschätzung dient.

Ergebnisse und Schlussfolgerungen. Die Ergebnisse der Studie zeigten auf eine mittlere Intensität der Aggressivität und Feindlichkeit in der Gruppe der Polizeibeamten und auf eine ziemlich hohe globale Selbstwertschätzung. Mit dem Alter der Untersuchten stieg ($p < 0,05$) ihre Aggressivität und sank die Selbstwertschätzung.

La caractéristique de l’agressivité, de l’hostilité et de l’image de soi des policiers

Résumé

Objectif. Estimer le niveau d’agressivité, d’hostilité et de l’image de soi des policiers.

Méthode. On examine les policiers ($n=59$, hommes de l’âge de 22-48 ans) pendant 4 mois de leur instruction professionnelle. On les examine avec : version polonaise de l’inventaire de Buss-Durkee Hostility-Guilt Inventory (version polonaise nommée « Nastroje i Humory »(NiH) adaptée par M. Choynowski, examinant l’agression et l’hostilité, et « Arkusz Samooceny » de R. Cibor examinant l’image de soi et l’auto-estimation.

Résultats et Conclusions. On note le niveau moyen d’agressivité et d’hostilité des policiers et le niveau assez élevé de leur auto-estimation. Chez les policiers plus âgés on observe l’augmentation d’agressivité ($p < 0,05$) et la diminution du niveau de l’auto-estimation.

Piśmiennictwo

1. Czapska J, Wójcikiewicz J. *Policja w społeczeństwie obywatelskim*. Kraków: Zakamycze; 1999.
2. *Ustawa o policji z dnia 6 kwietnia 1990 roku*.

3. Bryła M, Wójcikiewicz J. *Idealny dzielnicowy a rzeczywistość. Podsumowanie dyskusji*. W: Czapska J, Widacki J, red. *Bezpieczeństwo lokalne. Społeczny kontekst prewencji kryminalnej*. Warszawa: Instytut Spraw Publicznych; 2000.
4. Wilamowski K, Wiśniewski M. *Analiza systemu rozpatrywania skarg na czynności funkcjonariuszy policji, a także ich odpowiedzialności dyscyplinarnej oraz karnej na podstawie danych Komendy Głównej Policji*. W: Rzepiński A, Wilamowski K. red. *Zapobieganie torturom w instytucjach izolacyjnych Europy Centralnej i Wschodniej. Wybrane zagadnienia. Raport z działalności Programu. Grupa Polska*. Warszawa: Helsińska Fundacja Praw Człowieka; 2006: s. 190–199.
5. Frączek A. *Agresja i przemoc wśród dzieci i młodzieży*. Rezed. 1997; 11: 2–6.
6. Kumar S, Fischer J, Ng B, Clarke S, Robinson E. *Prosecuting psychiatric patients who assault staff: a New Zealand perspective*. Austr. Psychiatry 2006; 14 (3): 251–255.
7. Dom G, D'haene P, Hulstijn W, Sabbe B. *Impulsivity in abstinent early-and late-onset alcoholics: differences in self-report measures and a discounting task*. Addict. 2006; 101(1): 50–59.
8. Tougas F, Rinfret N, Beaton AM, de la Sablonniere R. *Policewomen acting in self-defense: can psychological disengagement protect self-esteem from the negative outcomes of relative deprivation?* J. Pers. Soc. Psychol. 2005; 88(5): 790–800.
9. Berg AM, Hem E, Lau B, Loeb M, Ekeberg O. *Suicidal ideation and attempts in Norwegian police*. Suic. Life Threat Behav. 2003; 33(3): 302–312.
10. Stotland E, Pendleton M. *Workload, stress, and strain among police officers*. Behav. Med. 1989; 15(1): 5–17.
11. Richmond RL, Wodak A, Kehoe L, Heather N. *How healthy are the police? A survey of life-style factors*. Addict. 1998; 93(11): 1729–1737.
12. Berg AM, Hem E, Lau B, Ekeberg O. *Help-seeking in the Norwegian Police Service*. J. Occup. Health 2006; 48(3): 145–153.
13. Ogińska-Bulik N. *Stres zawodowy u policjantów: źródła, konsekwencje, zapobieganie*. Łódź: WSH-E; 2003.
14. Kirwil L. *Współzależności między reakcjami emocjonalnymi na oglądaną przemoc, codziennym kontaktem z przemocą i zachowaniem agresywnym*. Nauka Polska: SYNABA II Adres: <http://bazy.opi.org.pl/raporty/opisy/synaba/114000/sn114569.htm>
15. Podlasińska R. *Próba zdefiniowania zjawiska agresji*. Lider 2001; 12: 6–8.
16. Stanik JM, Erenbrod R. *Zastosowanie Skali Agresji Buss–Durkee (SABD) w diagnostyce psychologicznej*. W: Stanik JM, red. *Wybrane techniki diagnostyki klinicznej*. Katowice: Wydawnictwo UŚ; 1980: 147–167.
17. Stanik JM, Roszkowska A, Kucharewicz J. *Psychologiczna diagnoza zachowań agresywnych w świetle badań Skalą Agresji Buss–Durkee (SABD) – wyniki badań i normalizacja testu*. W: Stanik JM, red. *Zastosowanie wybranych technik diagnostycznych w psychologicznej praktyce klinicznej i sądowej*. Katowice: Wydawnictwo UŚ; 2006: 81–100.
18. Siek S. *Rozwój potrzeb psychologicznych, mechanizmów obronnych i obrazu siebie*. Warszawa: KAW; 1984.
19. Łukaszewski W. *Osobowość: struktura i funkcje regulacyjne*. Warszawa: PWN; 1974.
20. Cibor R. *Struktura „ja” a motywy podejmowania leczenia odwykowego*. Katowice; Wydawnictwo UŚ; 1994.
21. Choynowski M. *Podręcznik do testu Nastroje i Humory A.H. Bussa, A. Durkee*. Warszawa: MoiSW; 1971.
22. Krempłewski A, Wilamowski K. *Analiza stu skarg na naruszenie art. 3 konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, które wpłynęły do Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka od 01.01.2001 roku*. W: Rzepiński A, Wilamowski K, red. *Zapobieganie torturom w instytucjach izolacyjnych Europy Centralnej i Wschodniej. Wybrane zagadnienia. Raport z działalności Programu. Grupa Polska*. Warszawa: HFPC; 2006: 200–213.

23. *Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, zmieniona Protokołem Nr 11*. Adres: http://www.coe.org.pl/re_konw/ETS_005.pdf
24. Cybulski S. *Policjanci i ich klienci. Prawo w działaniu. Raport z monitoringu*. Warszawa: HFPC; 2001.
25. Augustyniak K. *Poczucie bezpieczeństwa policjantów w służbie i poza służbą*. W: Kuszczak A, Zduniak A, red. *Kształcenie zawodowe w teorii i praktyce edukacyjnej*. Poznań: WSB; 2006: 252–263.

Adres: Katarzyna Malcher
Poradnia Zdrowia Psychicznego
Akademickiego Szpitala Klinicznego
50-367 Wrocław, wyb. L. Pasteura 10

Otrzymano: 08.05.2007
Zrecenzowano: 01.07.2008
Otrzymano po poprawie: 01.08.2008
Przyjęto do druku: 30.09.2008

SEKCJA NAUKOWA PSYCHIATRII DZIECI I MŁODZIEŻY
Polskiego Towarzystwa Psychiatrycznego
Sekretariat: Klinika Psychiatrii Młodzieżowej
Katedry Psychiatrii Uniwersytetu Medycznego w Łodzi
CSK UM; 92-216 Łódź, ul. Czechosłowacka 8/10, tel. 4 6757343(2), fax 42 6757403

I Komunikat

XXIV KONFERENCJA SEKCJI NAUKOWEJ PSYCHIATRII DZIECI I MŁODZIEŻY PTP
„POGRANICZA PSYCHIATRII DZIECI I MŁODZIEŻY”
odbędzie się w Łąncucie, 22–24 maja 2009

Rejestracja od piątku (22 05 2009) od godz. 12.00
Zakończenie w niedzielę (24 05 2009) o godz. 15.00

Wszystkie sesje w salach zamku w Łąncucie.

W programie przewidziany koncert w sali balowej, zwiedzanie zamku.

Dla chętnych istnieje możliwość udziału w wycieczce na Ukrainę (2 lub 3 dniowej).

Wszyscy uczestnicy mogą skorzystać z noclegów na terenie Łąncuta.

Oplata konferencyjna 300 zł, dla członków Sekcji Naukowej Psychiatrii Dzieci i Młodzieży PTP (mających opłacone składki i uaktualnioną deklarację członkostwa) 200 zł.

Dodatkowe informacje można uzyskać na stronie internetowej: www.zoz-lancut.pl/psychiatria_dziecii_mlodziemy oraz pod nr tel. 017 2240132 (117 – lekarze lub 267 – dyżurka)

Adres organizatorów: 37-100 Łąncut, ul. Paderewskiego 5; SP ZOZ Łąncut
Oddział Psychiatrii Dzieci i Młodzieży.

Przewodnicząca Komitetu Organizacyjnego dr Marzena Pelc-Dymon